

SUDBINE BAŠTINE

Na vikend u drugo vrijeme: kako su povijesne manifestacije postale događaji sezone koje posjećuju tisuće

Autor: **Ured za blaga & misterije**
24/12/2022, 16:21

Foto lijevo: Zoran Jelača Foto desno: Petar Krajačić Vilović / Vilović studio

U drugom dijelu razgovora sa hrvatskim povjesničarem, etnologom i kroatistom Denverom Vukelićem govorimo o očuvanju, ali i predstavljanju svih oblika povijesti kroz vidljiv aspekt koji danas postaje trend. U Hrvatskoj danas postoje brojne manifestacije koje su se godinama profilirale kao događaji sezone na nekom prostoru.

Renesansni festival u Koprivnici već se tradionalno održava krajem kolovoza, dok se početkom kolovoza održavaju Dani vitezova Vranskih. Ranije u godini organiziraju se različiti viteški turniri, pa sve do Seljačke bune 1573 koja se obično održava u veljači. Takvi su događaji zbog atraktivnosti sa zanimanjem većeg broja ljudi često i dobro medijski popraćeni čime se nameće praktičan smjer razvoja povijesno – kulturne ponude neke regije.

Festival kasne antike Carnuntum 333./2021. FOTO: RED ČUVARA GRADA ZAGREBA

Zatim sam počeo raditi i kao lektor, a konačno i kao urednika toga časopisa. S vremenom sam se počeo baviti i samom oživljenom poviješću, počeo proučavati srednjovjekovnu povijest, trenirati povijesne ratne vještine i slično. Istovremeno sam počeo obnašati i dužnost tajnika te udruge od 2009. do 2012. godine. Od 2012. godine sam istupio i s grupom istomišljenika pokrenuo drugu udruhu, "[Red Čuvara grada Zagreba](#)", koja sada postoji točno deset godina i koja se u međuvremenu proširila sa srednjovjekovne oživljene povijesti i na antičku, prije svega rimsku, ali i na ranonovovjekovnu oživljenu povijest.

Što u realnosti obuhvaća angažman članova tih udruga?

Ovisi koliko se članovi angažiraju. U nekom prosjeku obuhvaća proučavanje određenog povijesnog razdoblja, njegove svakodnevnice, vojne, ali i civilne, od obrta, kuhinje, odijevanja i slično. Potom rekreaciju svega potrebnoga za prezentaciju: odjeće, obuće, ukrasa, pribora, alata, oružja, namještaja i drugoga.

Red Čuvara grada Zagreba krajem 2021. godine snimio je edukativni video "Tisućljeća kulinarstva – srednjovjekovna kuhinja" vezan uz dugogodišnji projekt Parka prirode "Žumberak – Samoborsko gorje" pod nazivom "Tisućljeća kulinarstva". FOTO: Korana Jelovac / Red čuvara grada Zagreba

Konačno, stvaranje lika koji će prezentirati određeni segment široj publici. Članovi udruge potom stvaraju različite oblike prezentacije, od žive povijesti, prikaza života, do predstava, edukacija, radionica i slično. Naposljetku ih izvode u nekom od oblika javne prezentacije – na većim ili manjim događanjima najčešće u organizaciji gradova, općina, turističkih zajednica ili muzeja, radionicama, ali i profesionalnim komercijalnim angažmanima.

Svjedočimo trendu popularizacije takve vrste manifestacija, no koliko se kod interpretacije povijesnih događaja uvažava struka i poziva na stručno mišljenje?

Nažalost, ne na mnogo. To je slučaj i u ostalim europskim zemljama, ne samo kod nas. Obično je primarni cilj organizacija zabava i komercijalni pristup najšireg spektra, ono što se kolokvijalno može nazvati "šušur", da je svega pomalo. Na

takvim događanjima možete naći na jednom mjestu povijesna razdoblja i osobe koje su u stvarnosti potpuno nespojive i nelogične.

Bitka kod Samobora 1441./2022. / FOTO: RED ČUVARA GRADA ZAGREBA

Nažalost, time se iskrivljava i slika povijesne stvarnosti i donosi padu poznavanja vlastite povijesti i kulture. Također, tu je problem loše i nekvalitetno izrađene odjeće, obuće i predmeta koji bi trebali predstavljati replike povijesnih elemenata, a koji se vrlo često izrađuju što jeftinije, od suvremenih materijala ili naručuju od najjeftinijih proizvođača, primjerice iz Pakistana ili Indije.

Rijetki su primjeri udruga koje se duboko posvećuju istraživanju svakoga dijela odjeće i opreme da su izrađeni prema arheološkim nalazima i da su što vjernije replike predmeta iz povijesne stvarnosti. Mi se kao udruga trudimo imati upravo takav pristup. No, vrlo često niti organizatorima niti publici to nije najvažnije. Oni očekuju zabavu.

Bitka kod Samobora 1441./2022. FOTO: RED ČUVARA GRADA ZAGREBA

Za njih je, primjerice, vitez osoba u kožnom fantasy oklopu s velikim mačem jednako kao i osoba koja je uložila godine proučavanja, truda, ali i novca kako bi svaki i najmanji dio opreme koju nosi bio što autentičniji. Da zaključim, najveći je problem što organizatori na takve vrste događanja uglavnom gledaju kao na "entertainment" (engleski pojam za zabavu), a oni bi zapravo trebali biti "edutainment"- zabava kroz učenje ili učenje kroz zabavu.

Možete li kroz primjere iz prakse ukazati na negativne i pozitivne primjere sudbine nematerijalne baštine?

Posljednjih godina je primjerice trend prikazivati različite starovjerne elemente u predstavama i radionicama, koji pokazuju stare hrvatske žrečeve ili bogove i mitska bića. Problem jest što je građa koju kreatori i izvođači takvih predstava, prikaza i radionica prenose prikupljena najčešće s Wikipedije, iskrivljena, netočna ili samo djelomično točna, generalizirajuća i donosi netočnu sliku. Onda je najveći problem ako se na takav događaj vode primjerice školske grupe, gdje učenici zapamte te narative kao nešto što su naučili kao točno.

Dani vitezova Vranskih. 2022 / FOTO: Blaga & misterije

To je kasnije izuzetno teško promijeniti kroz neke druge, ispravnije postavljene prikaze i narative. Ima i brojnih drugih primjera, poput prikaza kasnoantičkog života u Dalmaciji 4. stoljeća, a koji se prikazuje kroz jeftine rekonstrukcije bazirane na ili 1. st. pr. n. e. ili 1. st. n. e. koji su u potpunosti krivi i za područje i za vremensko razdoblje. Tu je i tzv. folklorizacija, gdje se neke stvari promatraju kroz vizuru kulturno-umjetničkih društava, kao autentični pučki običaji, a ne kulturno-umjetničke interpretacije, koje vrlo često odudaraju od onih koji su se događali u puku.

Trend manifestacija oživljene povijesti iz godine u godinu privlači sve više posjetitelja, što posljedično znači i veću vidljivost, a time i veću svijest o postojanju baštine u čijem se narativu određena manifestacija odigrava.

Korištenje baštine kroz organizacije manifestacija oživljene povijesti predstavlja priliku za stvaranje jedinstvenog proizvoda nekog područja pri čemu ono postaje vidljivije, sa svim benefitima u obliku smještaja, ugostiteljske ponude i drugih komercijalnih gabarita.

Piše: Ana Mičić

Ovaj članak četvrti dio serijala "Sudbine baštine" koji istražuje načine komercijalizacije kulturne baštine današnjih prostora Republike Hrvatske. Objavljen u okviru programa poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije. **Cijeli serijal moguće je pročitati na ovoj poveznici.**

Želite li doprinjeti nastavku serijala, navesti primjer ili prijaviti slučaj? Obratite nam se preko email adrese tajnistvo@blagamisterije.com.

VIŠE S WEBA

Koljeno kao novo u 6 min. Moraš samo...

Na Massimovom profilu objavljena poruka koju je snimio samo tri dana prije smrti

Ovo će vam pomoći da savršeno savladate engleski jezik!

HSP reagirao zbog zastave na ulazu u prostorije GK Bol: Tužno, sramotno i nedopustivo!

Mali Jakov prva novogodišnja beba!

Kampanja za Loreen: Pomozite 5-godišnjoj Riječanki da učini prvi samostalni korak!